

YOKSULLUKLA MÜCADELE VE NEGATİF GELİR VERGİSİ ÖNERİSİ

Coşkun Can Aktan ve İstiklal Yaşar Vural

1. GİRİŞ

Yoksullukla mücadele, çeşitli yollarla kişilere asgari bir gelir sağlamayı ve onları sosyal ve iktisadi risklerden korumayı amaçlayan refah programlarının yetersizliğini gündeme getirmektedir. Yoksul ve dezavantajlı kesime verilen yardımlar bir çok ülkede son derece yetersizdir. Yoksulların çoğu kamu yardım programlarından yararlanma hakkını elde edememektedir. Bu hakkı elde eden bir çok yoksul ise bu programlardan yararlanamamaktadır zira yardım almaya hak kazananları tespit edebilmek için çok fazla prosedür bulunmakta ve bazen yoksulların onurunu incitici uygulamalara rastlanmaktadır. Öte yandan, çalışan yoksullar genellikle bu tip programların kapsamı dışında kalmaktadır.

Negatif Gelir Vergisi, refah programların yerine ikame edilebilecek basit, kapsamlı ve yoksulluk sınırı altında kalan herkese ülkesinin zenginliği ölçüsünde bir mali desteği garanti eden bir sistem önermektedir.

2. TARİHSEL GELİŞİM

George Stigler, 1946 yılında, yoksulluğun azaltılmasında verimliliğin azalmasına ve ekonomide sapmalara yol açan asgari ücret uygulaması yerine gelirleri düşük olan kişilere belirli bir gelir seviyesinin altında ödemenin yapılacağı bir gelir vergisi önerdi. Negatif Gelir Vergisi (NGV) olarak bilinen bu kavram Capitalism and Freedom (1962) adlı kitabında Milton Friedman tarafından yeniden gündeme getirildi. Friedman, yoksulluğun azaltılmasında "tamamen mekanik bir temele dayanan" NGV'ni önerir (1962:191; 1975:198-201). Friedman'a göre kapsamlı bir nakdi gelir desteği olan ve pozitif gelir vergisi ile bağlantılı olarak uygulamaya konulan bir NGV, karmaşık ve çok

fazla sayıda spesifik programın yer aldığı mevcut refah sistemlerinin yerini alacak bir mali araçtır (1980:120 ; 1975:198-201).

Negatif Gelir Vergisi, çeşitli mahzurlara sahip mevcut refah programlarının bir kısmını, transferleri ve yardımları kaldırıp bunların yerine daha homojen, daha iyi şahsileştiği için geliri yeniden dağıtıcı ve yoksulluğu azaltmada daha etkin olabileceği varsayılan bir mali garantiler sistemi olarak aralarında Milton Friedman, Robert Lampman, Robert Theobald ve James Tobin'in de yer aldığı bir grup iktisatçı tarafından önerilmiştir (Öncel, 1982:5). Bu vergi 1974 yılında OECD tarafından üye ülkelere önerilmiş, ABD ve İngiltere'de pilot proje olarak uygulanmış; ancak, 1980'li yıllarda NGV'ne olan destek giderek azalmıştır. Friedman'a göre "NGV programının uygulamaya konulması başlangıçta bir hayaldir. Bu fikri engelleyen ideolojik, siyasi ve mali nitelikte çok fazla sayıda çıkar çevresi bulunmaktadır" (1980:120). Son zamanlarda, NGV, aralarında Block ve Manza (1997), Dawkins ve Freebairn (1997) ve Keating ve Lamber (1998) gibi iktisatçılar tarafından yeniden gündeme getirilmektedir.

3. NEGATİF GELİR VERGİSİ TEORİSİ

Yoksulluğu azaltmayı ve gelir dağılımındaki eşitsizliği düzeltmeyi amaçlayan sosyal politika ve programların ortak bir takım sakıncaları bulunmaktadır: Öncelikle, bu tip uygulamalar, yüksek maliyete sahiptir, piyasa mekanizmasının işleyişini bozucu niteliktedir, kişilere tanınan avantajlar benzer hukuki durumları nedeniyle tanındığı ve kişilerin içinde buldukları ekonomik eşitsizliklerin dayanak olarak alınmasına daha az önem verildiği için gelir dağıtıcı nitelikleri zayıftır ve enflasyonist etkileri yüksektir (Öncel, 1982). İkinci olarak, sosyal programların ihtiyacı olan herkesi kapsamaması gereklidir. Mevcut uygulamaların çoğu ihtiyacın varlığının yanı sıra muhtaç durumdaki kişilerin bu programlardan yararlanmaları için haklı bir gerekçeye –hastalık, yaşlılık, sakatlık, özür v.b.- sahip olmalarını da gerekli gördükleri için yoksul ve muhtaç durumda olan bir çok kişi bu uygulamalardan yararlanamamaktadır. Öte yandan, kimlerin kamu yardımlarına ihtiyaç duyduğu, kişi ve hane halkının durumu dikkate alınarak objektif bir şekilde de belirlenmemektedir. Keza bu tip uygulamalar çoğunlukla nakdi nitelikte değildirler ve gıda, konut ve sağlık gibi belirli bir alanda harcanması şartına bağlı olarak kişi ve hane halkına verilmektedirler. Bu durum ise subjektif yoksulluğun azaltılmasını engellemektedir. Nihayet mevcut refah program ve uygulamaları kişilerin kendi çabalarıyla yaşam standartlarını yükseltmelerine olanak tanıyan vergilerin azaltılması türü teşvik uygulamalarından da yoksundurlar (Tobin, Pechman ve Mieszkowski, 1967).

Negatif Gelir Vergisi, "toplumsal olarak minimum kabul edilen gelirin altında geliri olan herkese para yardımı yaparak minimum geliri garanti eden bir tekniktir" (Öncel, 1982:5). Bir başka ifadeyle, Negatif Gelir Vergisi mükelleflerin belirli bir gelir seviyesinin (açlık sınırı veya yoksulluk sınırı) üzerindeki gelirlerini vergiye tabi tutarken bu seviyenin altında gelire sahip olan kişilere bu düzeydeki geliri garanti edecek şekilde nakdi yardım yapılmasını sağlayan bir mali araçtır. Negatif Gelir Vergisi gelir bölüşümünü daha adil bir hale getirmeyi ve belirli bir gelir düzeyinde vergiyi negatif yaparak yoksullukla mücadeleyi amaçlayan bir politika aracıdır (Lipsey, Steiner ve Purvis, 1987:435). Henderson (1975), NGV'ni "garanti edilmiş asgari gelir" (GAG) olarak tanımlar. Bu kavram, vergi ve transferleri, pozitif vergilemenin başladığı "başabaş" seviyesi çerçevesinde tanımlamaz; tam aksine, vergileme sınırının olmadığını ve kazanılan ilk Liradan itibaren vergilemenin söz konusu olduğunu kabul eder. Aşağıdaki tablolarda basit bir NGV örneği yer almaktadır.

Tablo- 1: Kuramsal Bir Negatif Gelir Vergisi

Kişisel Gelir (Milyon TL)	Vergiye Tabi Gelir (Milyon TL)	Vergi Oranı	Vergi (Milyon TL)	Vergi Sonrası Gelir (Milyon TL)
0	-900	50%	-450	450
150	-750	50%	-375	525
300	-600	50%	-300	600
450	-450	50%	-225	675
600	-300	50%	-150	750
750	-150	50%	-75	825
900	0	50%	0	900
1050	150	50%	75	975
1300	400	50%	200	1100
1450	550	50%	275	1175
1600	700	50%	350	1250

Negatif Gelir Vergisini simgeleyen yukarıdaki tabloda vergileme sınırını oluşturan gelir düzeyi aylık olarak 900 milyon TL olarak belirlenmiştir. Vergi oranı vergileme sınırının üstünde ve altında kalan gelir düzeyleri için % 50 olarak tespit edilmiştir. İlk sütunda kişisel gelir yer almaktadır. İkinci sütunda yer alan vergiye tabi gelir kişisel gelirden vergileme sınırını oluşturan tutarın (900 milyon TL) çıkarılması ile elde edilmektedir. Vergi matrahı pozitif ise hesaplanan vergi devlete ödenir; negatifse hesaplanan miktar kadar devlet negatif vergi öder. Son sütun, vergi sonrası geliri (kişisel gelir artı/eksi vergi alacağı/borcu) meydana getirir.

Tablo-2’de NGV’nin bir başka türü olan GAG temsil edilmektedir. İlk sütunda kişilere ödenen aylık GAG yer almaktadır. İkinci sütun kişisel geliri, üçüncü sütun ise toplam geliri (GAG + kişisel gelir) oluşturmaktadır. Son sütun vergi sonrası geliri (toplam gelir x vergi oranı) meydana getirmektedir. Her iki tablodan da görülebileceği gibi kişisel geliri aynı olan kişilerin ödeyeceği vergi (vergi sonrası gelir) her iki yöntemde de aynıdır.

NGV, yoksulluk sınırı altında bir gelir düzeyine sahip olan yoksul kesimin gelirini artırmak ve vergi adaletini sağlamak amacıyla ulaşmak için üç temel unsuru bünyesinde barındırır (Kabasakal, 1995:184):

- i. Garanti edilmiş asgari gelir (ailenin geliri ve birey sayısına göre değişir),
- ii. Gelire göre vergi oranı ve
- iii. Negatif gelir vergisinin sona erdiği ve pozitif vergilemenin başladığı gelirin başabaş seviyesi.

Tablo- 2: Garanti Edilmiş Asgari Gelir

Garanti Edilmiş Asgari Gelir (Milyon TL)	Kişisel Gelir (Milyon TL)	Toplam Gelir (Milyon TL)	Vergi Oranı	Vergi Sonrası Gelir (Milyon TL)
900	0	900	50%	450
900	150	1050	50%	525
900	300	1200	50%	600
900	450	1350	50%	675
900	600	1500	50%	750
900	750	1650	50%	825
900	900	1800	50%	900
900	1050	1950	50%	975
900	1300	2200	50%	1100
900	1450	2350	50%	1175
900	1600	2500	50%	1250

Buna göre, (G) garanti edilmiş yıllık veya aylık asgari geliri, (B) başabaş gelir seviyesini ve (O) NGV oranını göstermek koşuluyla bu değişkenler arasındaki ilişki şu şekilde gösterilebilir:

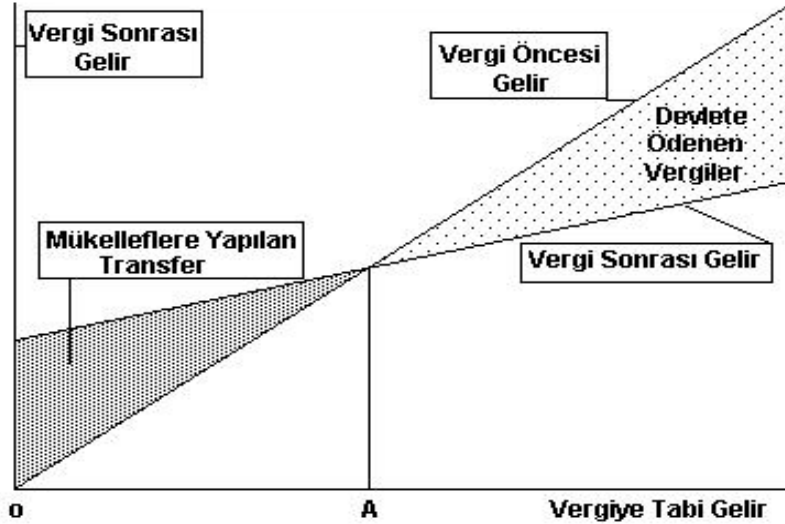
$$G = O \times B, O = G / B \text{ ve } B = G / O$$

Garanti edilmiş asgari gelir için açlık sınırı ile yoksulluk sınırı arasında kalan bir tutar seçilebilir. NGV oranı ekonominin içinde bulunduğu şart ve imkanlar

ile siyasi tercih ve kararlara dayanmak ve garanti edilmiş asgari gelirin devlete yüklediği maliyeti telafi edecek bir düzeyde olmak zorundadır.

NGV önerilerinin çok sayıda çeşidi bulunmaktadır. Kuramsal bir NGV için yukarıda yer alan tabloda önerilen veriler NGV diyagramını izah etmede kullanılabilir. Yukarıdaki şekilde ayda asgari 450 milyon TL'lik bir mali yardım, 900 milyon TL yoksulluk sınırı ve % 50 marjinal vergi oranına dayalı basit bir NGV önerisi yer almaktadır. Öneri, dört kişilik bir aileye aylık bazda asgari (açlık sınırı ile yoksulluk sınırı arasında) gelir düzeyi sağlamaktır. Buradaki amaç kişi ve hane halkının kendi başına geçimini sağlayabilme yeteneğini ortadan kaldırmaksızın bu gelir miktarını (en az 450 milyon TL) sağlamaktır. Sistemde mali yardımla vergi birleştirilmektedir. Buna göre garanti edilen asgari gelir düzeyinin üzerinde bulunan bir başa baş düzeyde hane halkı ne devletten mali yardım alacak ne de vergi ödeyecektir. Başa baş düzeyinin (A noktası: 900 milyon TL) altında gelire sahip hane halkına devlet mali destekte bulunacaktır, yani bu düzeyde gelire sahip olanlar devlete negatif vergi ödeyeceklerdir. Bu düzeyin üzerinde gelir elde edenler ise devlete pozitif vergi ödeyeceklerdir.

Şekil –1: Negatif Gelir Vergisi (Basit Bir Model)

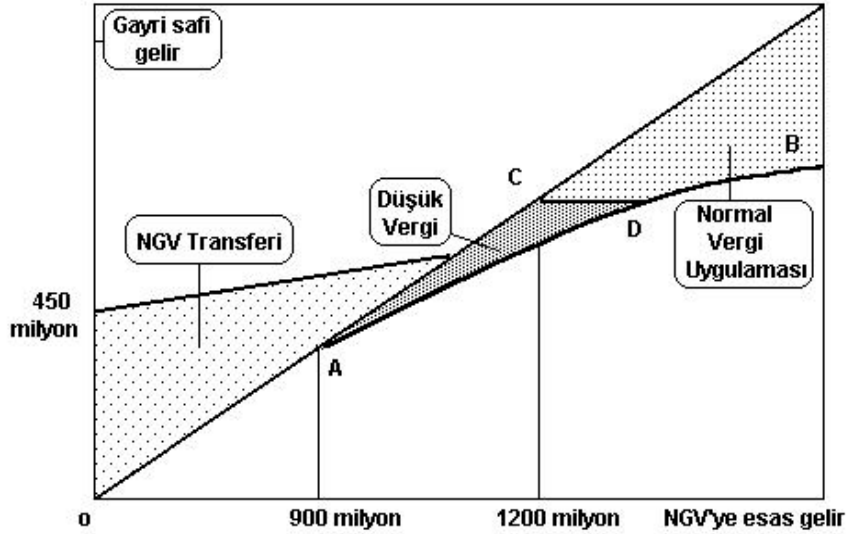

Kaynak: Lipsey, Steiner ve Purvis (1987), s.437.

Aşağıda yer alan şekilde başabaş düzeyinin üzerindeki gelir düzeyinde artan oranlı bir pozitif vergilemenin söz konusu olduğu bir NGV modeli yer almaktadır. Modelde iki çocuklu bir aile için yoksulluk sınırının aylık bazda 900 milyon TL ve başabaş düzeyinin 1 200 milyon TL olduğu

varsayılmaktadır. Buna göre X bölgesi NGV'nden yapılan transferleri, OADB eğrisi ise başabaş düzeyinin üzerinde artan oranlı pozitif vergileme sonucu oluşan dağılımı (ikincil dağılım) göstermektedir. Aylık geliri 1 200 milyon TL'nin altında olan aileler pozitif vergilemeye tabi değildir. Bu miktarı aşan gelirler, büyüklüklerine göre artan oranlı bir vergilemeye tabidir. Toplam vergi, yukarıdaki şekile göre OADB eğrisi ile 45°'lik açıyı gösteren hat (birincil dağılım) arasındaki alan kadardır. Modelde hiç geliri olmayan bir aile aylık 450 milyon TL vergi geliri elde edecektir. Elde edilen garanti edilmiş asgari gelir aile geliri arttıkça artacak ve aile geliri başabaş düzeyinin altında kaldığı sürece gelir transferinden faydalananacaktır.

Şekil-2: Negatif Gelir Vergisi (Karma Model)

Kaynak: Kabasakal (1975), s.185.

NGV önerilerinin en önemli özelliklerinden birisi vergi ve transfer politikalarını hem çalışan hem de çalışmayan yoksul kesimi korumak için kullanabilmesidir. Herhangi bir kişi işini kaybederse NGV işsizlik sigortası ile aynı işlevi görür. Öte yandan, çalışan ancak kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu hane halkı üyelerini yoksulluktan kurtaracak düzeyde bir gelire sahip olmayan kişilere asgari düzeyde de olsa karşılıksız bir transferde bulunur. NGV, yoksulların asgari gelir düzeyine ulaşmalarını, yoksulların onurlarını kırarak şekilde değil; bu kesimi kamu görevlileriyle muhatap etmeden daha insani bir yolla gerçekleştirmektedir. Üstelik, yoksulluğu, diğer birçok yardım programlarının potansiyel bir ikamesi olarak, çok daha az bir idari maliyetle ve bir çok refah

programında olan sayısız istisnalar ve bürokratik işlemler olmaksızın önlemektedir (Lipsey, Steiner ve Purvis, 1987:436).

NGV, mevcut refah program ve uygulamalarının tümüne alternatif olabilecek kadar kapsamlı; ancak, aynı ölçüde de basit bir sistemdir. Gerçekleştirilmek istenen amaçlara göre çok fazla sayıda NGV modeli oluşturulabilir. Friedman, pozitif vergi yapısının değişmediği, pozitif vergileme sınırının ve politikaların mevcut şekliyle uygulanmaya devam edeceği ve NGV oranının % 50 olacağı bir NGV önermektedir (Friedman, 1980:122). Bu vergi uygulamaya girdiğinde mevcut refah programları gereği yardım alan bazı kişiler bu yardımlardan faydalanamayacaktır. Bazı NGV modelleri, asgari gelir düzeyleri konusundaki farklı alternatiflerin siyasi karar alma mekanizmasının onayına sunulmasını önerirken diğerleri pozitif vergi oranında değişiklik yapılmasını ve tüm vergi mükelleflerinin aynı vergi oranına tabi tutulmasını (düz oranlı vergi) ve bu uygulamanın negatif vergileme ile bütünleştirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Diğer bir alternatif ise NGV'nin farklı oranlara sahip olmasıdır. Vergileme sınırının altında farklı vergi oranlarının uygulanması mümkün olmakla birlikte yaygın görüş bu düzeyin altında tek bir NGV oranının bulunması yönündedir (Block ve Manza, 1997).

4. NEGATİF GELİR VERGİSİNİN AVANTAJLARI

NGV'nin sahip olduğu avantajlar yoksulluğun azaltılmasında sahip olduğu varsayılan başarısı ile alternatif refah politikalarına kıyasla daha az maliyetli bir araç olmasında saklıdır. Herhangi bir NGV uygulamasının yoksulluğu azaltma yönündeki başarısı büyük ölçüde vergi mükelleflerinin sisteme sahip çıkmalarına ve vergi ödeme konusundaki samimiyetlerine bağlıdır. NGV, yardıma en fazla ihtiyaç duyan kişilere destek olur ve bu kesimin başa baş seviyesi (açlık sınırı ile yoksulluk sınırı arasında belirlenir) civarında bir gelire sahip olmalarını sağlar. Bu NGV'nin asgari ücret ve çalışma piyasası ile ilgili diğer politikalara kıyasla üstün olduğu tek alan değildir. Yoksul olmayan hane halkının çok büyük bir kısmını kapsamına alan asgari ücret uygulaması "aşırı kör bir politika aracıdır" (Oi, 1997:9). Asgari ücretin aksine NGV, yalnızca en fazla ihtiyaç duyan yoksul kesime vergi sübvansiyonu sağlar. Kişi ve hane halkının sahip olduğu varlık ve serveti tespit etmeye çalışmadan herkese fon tahsisinin yapılması daha kapsamlı bir sosyal güvenlik açısından herkesin yararlandırılması anlamına gelir ve bu tahsisatın önemli bir düzeye ulaşması halinde mutlak yoksulluğun önemli düzeyde azaltılması mümkün olur.

Friedman, toplumsal birlik ve bütünlüğün önemini vurgulayarak önerdiği NGV'nin toplumun kamu fonlarına katkıda bulunanlar ve bu fonlardan destek alanlar olmak üzere iki sınıfa bölünmesini önleyeceğini ileri sürer (Friedman, 1980: 123). Bunun yanı sıra NGV, yaşlı, hasta, özürlü veya başka bir şekilde

dezavantajlı durumda bulunan kişilere yapılan ödemelerde hiç bir ayrımcılık yapmaz; tam aksine, nedeni ne olursa olsun yetersiz gelire sahip olmak sistemden yararlanmak için geçerli sebeptir. Dolayısıyla NGV, sahip olunan etnisite ve özürllü olmak gibi ikincil ve keyfi gerekçeler yerine yoksulluğa yol açan tek bir faktörü, yani yetersiz geliri hedef alır. Öte yandan, bu sistemde NGV'nin yol açtığı refahın mükelleflere yüklediği maliyet de açık ve belirlidir.

NGV, çalışma piyasasına yönelik mevcut programlarla çalışan yoksullara sağlanan desteğin aynısını temin etmeyi amaçlayan bir mali araçtır. NGV, çalışma piyasasında hali hazırda uygulanan asgari ücret gibi katı uygulamaların yerine kullanılabilir. NGV, nominal ücretlerin dondurulmasına ve enflasyona gerek duyulmaksızın reel işgücü maliyetlerinin azalmasına yol açacağı için düşük ücretlerle çalışan kesimin gelirlerini azaltmaksızın daha fazla istihdamın yaratılmasını sağlayacaktır (James, 1998).

Nihayet, NGV'nin mevcut pozitif vergi sistemine entegre edilmesi halinde uygulama maliyetleri azaltılırken sistemin basitliği artırılabilir. Refah program ve uygulamalarını idare eden geniş hacimli bürokrasi vergi-transfer politikalarını çekip çeviren bir vergi idaresi ile yer değiştirir. Bilgi alış-verişine yönelik ölçek ekonomisinin oluşması nedeniyle kamu politikalarının etkinliği artar ve denetimin güçlü olması koşuluyla, herkes vergi beyannamesini doldurmakla yükümlü olacağından muhtemelen vergi kayıp ve kaçacağını da azaltır. Çok fazla sayıda ve karmaşık yapıdaki refah program ve uygulamalarının yerini basit bir sistem alır ve idari maliyetlerin azalmasını yanı sıra refahın etkin ve tam olarak dağıtılmasını sağlar.

5. NEGATİF GELİR VERGİSİNİN DEZAVANTAJLARI

Negatif Gelir Vergisinin en önemli dezavantajı kısıtlı iktisadi kaynaklarla en fazla muhtaç durumda olanlara yeterli düzeyde bir gelir sağlamak amacı ile maliyetlerin ve çalışma şevk ve isteği konusundaki muhtemel olumsuz etkilerin asgari düzeye indirilmesi amacı arasında ortaya çıkabilecek çatışma ile bağlantılıdır. Amaçlar arasındaki bu tip çatışmalar kaçınılmazdır. Zorluk, aynı anda, en fazla muhtaç durumda olanlara yeterli bir gelir düzeyini sağlarken refah ödemelerinin mevcut düzeyinin korunması ve marjinal vergi oranının düşük tutulmasına çalışılması halinde ortaya çıkar. Bu problemin çözülmesi için ya marjinal vergi oranlarının artırılması veya sistemden yararlananlara daha az destek sağlanması gereklidir. Ortaya çıkan maliyetin vergi mükelleflerine yüklenilmesi durumunda artan vergiler çalışma şevk ve isteğini muhtemelen azaltacaktır. Bu ise tasarruf ve yatırımların azalmasına yolaçabileceği için iktisadi büyüme yavaşlayacak ve istihdam olanakları azalacaktır (James, 1998).

NGV'nin uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek muhtemel sorunlar şunlardır (Kabasakal, 1995:186):

- NGV uygulamasında esas alınan birim ailedir. Ancak, aile tanımı üzerinde uzlaşma söz konusu değildir. Genel olarak anne, baba ve iki çocuktan oluşan çekirdek ailenin temel alınması öngörülmektedir. Bu modele uymayan aile tanımlarının (çocuksuz aileler, tek ebeveynli aileler, ayrı yaşayan çiftler, v.b.) sisteme nasıl dahil edileceği belli değildir.
- Başbaşa seviyesini belirlemek ve bunu aile ile ilişkilendirmek için herkesin üzerinde uzlaşabileceği objektif bir ölçüt bulmak son derece zordur. Benzer bir şekilde aile büyüklüğü ile NGV transferi arasındaki bağlantıyı tesis edecek objektif bir ölçüt geliştirmek kolay değildir.
- Kayıtdışı ekonominin büyük olduğu ve beyan sisteminin iyi işlemediği ülkelerde gayri safi gelirin belirlenmesinde büyük güçlüklerle karşılaşılabilir.
- Aile gelirin belirlenmesinde yıllık esasın kabul edilmesi durumunda NGV transferine hak kazanan aileler bu gelirden bir yıl mahrum kalacakları için sistemden beklenen yarar azalacaktır. Aylık esasın kabulü halinde ise programın maliyeti artacağından kamu bütçesi ve maliyesi üzerinde çeşitli olumsuz yansımalar ortaya çıkacaktır.
- NGV, hali hazırda sosyal güvenlik sistemleri ve refah programları yeterli olmayan ülkeler için yoksulluğun azaltılmasına yönelik iyi bir öneri olabilir. Ancak, bu açıdan belli bir mesafe kaydeden ülkelerde NGV ile sağlanan transferlerin mevcut programlarla yoksul kesime sağlanan transferlerden daha fazla olmaması halinde sistemin uygulamaya konulması kamuoyunun tepkisini çekecek ve uygulama sınırlı kalacaktır.
- NGV, kişisel gelirlere artışa yol açtığı ölçüde çalışma şevk ve isteğini azaltabilir.

NGV programlarının uygulanması önemli bazı teknik sorunların ortaya çıkmasına yol açabilir (OECD, 1974: 29). Ancak bu teknik problemler çoğunlukla NGV'nin tanımlanması ile alakalı sorunlardır ve OECD'nin bu yayını sonrasında büyük ölçüde çözüme bağlanmıştır. Üstelik bu problemler NGV'ne özgün problemler değildir ve büyük bir kısmı mevcut pozitif vergileme sistemlerinde zaten mevcut olan sorunlardır (OECD, 1974: 29). NGV'nin yol açacağı sorunlardan birisi etkin ve basit bir araç olması nedeniyle refah düzeylerini ziyadesiyle artırmak isteyenlerin yoğun bir şekilde talepte bulunmalarına yol açma ihtimalidir. NGV, vergi yükünde ortaya çıkacak bir

miktar artışın yanı sıra sistemin genişlemesine yönelik baskıların yoğunlaşmasına da neden olacaktır. (James, 1998).

6. SONUÇ

Sonuç olarak, NGV, yoksulluk sınırı altında gelire sahip olan ailelerin gelirlerini artıran ve artan gelirlerin kullanımındaki inisiyatifi tamamen kişi ve hane halkına bırakan bir sistemdir. Kişi ve hane halkının imkanlarını artırarak yetersiz eğitim ve sağlık koşullarının ve dolayısıyla yaşam standartlarının düzelmesine ve beşeri sermayenin gelişmesine yol açtığı ölçüde yoksullukla mücadelenin etkin araçlarından biri olmaya aday bir mali araçtır.

KAYNAKLAR

- BLOCK, F. ve J. MANZA (1997), "Could We End Poverty in A Postindustrial Society? The Case For A Progressive Negative Income Tax", *Politics & Society*. December, vol. 25, no. 4, pp.473 - 512.
- DAWKINS, P. ve J. FREEBAIRN (1997), "Towards Full Employment", *The Australian Economic Review*. vol. 30, no. 4, pp. 405 - 417.
- FRIEDMAN, M. (1962), *Capitalism and Freedom*. Chicago: The University of Chicago Press.
- FRIEDMAN, M. (1975), *An Economist's Protest*, Illionis: T.Horton Co, 1975.
- FRIEDMAN, M. ve R. FRIEDMAN (1980), *Free to Choose: A Personal Statement*. New York: Harcourt Brace & Company.
- HENDERSON, R.F. (1975), *Poverty in Australia: First Main Report of the Australian Governemnt Commission*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- JAMES, M. (1998), *The Negative Income Tax: An Idea Whose Time Has Gone*, <http://www.ipa.org.au/pubs/reviewdocs/50-2/review50-2pt8.html>.
- KABASAKAL, Öner (1995), "Gelir Dağılımını Düzenleyen Bir Araç Olarak Negatif Gelir Vergisi", *Yeni Türkiye*. 1995/6, ss.183-188.
- KEATING, M. ve S. LAMBERT (1998), "Improving Incentives: Changing the Interface of Tax and Social Security", *The Australian Economic Review*. vol. 31, no. 3, pp. 281 - 289.
- LIPSEY, Richard G., Peter O. STEINER ve Douglas D. PURVIS (1987), *Economics*. Eight Edition, New York: Harper.

- OECD-ORGANISATION OF ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT (1974),
Negative Income Tax. OECD Catalogue of Publications, Paris.
- OI, W. Y. (1997), "The Consequences of Minimum Wage Legislation",
Insitute of Economic Affairs. June, pp. 5 - 14.
- ÖNCEL, Türkan (1982), "Gelirin Yeniden Dağılım Politikası Aracı Olarak Negatif
Gelir Vergisi", Maliye Araştırma Merkezi Konferansları. 28. Seri,
1981-82, İstanbul, ss.1-14.
- TOBIN, James, Joseph A. PECHMAN ve Peter M. MIESZKOWSKI (1967), "Is A
Negative Income Tax Practical?", The Yale Law Journal. Volume
77, Number 1, Nowember, ss.419-445.